

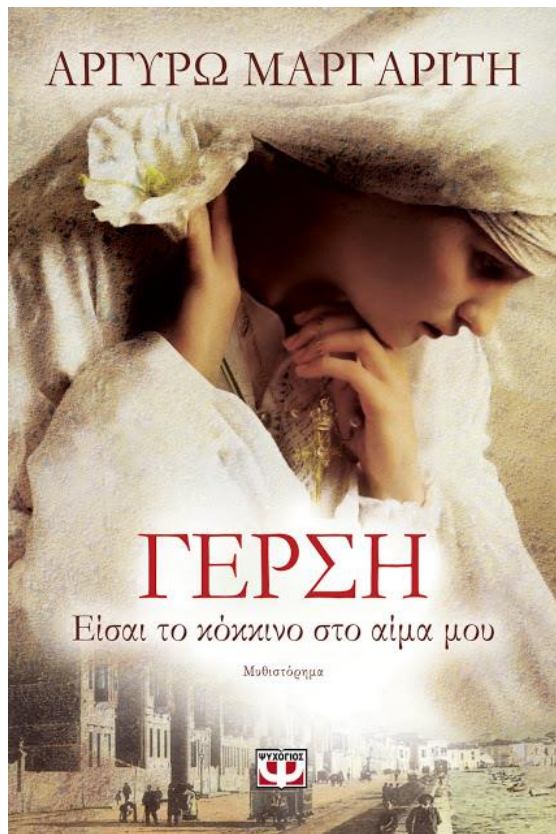

Συνέντευξη με τη συγγραφέα Αργυρώ Μαργαρίτη για το νέο της μυθιστόρημα «ΓΕΡΣΗ- ΕΙΣΑΙ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΜΟΥ», εκδόσεις Ψυχογιός

9 Ιουλίου 2017 Βασιλική Αλεξοπούλου

Συνέντευξη με την Αργυρώ Μαργαρίτη - Γράφει η Αλεξοπούλου Βασιλική

Με αφορμή την κυκλοφορία του νέου μυθιστορήματος «Γέρση- Είσαι το κόκκινο στο αίμα μου» της συγγραφέα Αργυρούς Μαργαρίτη από τις εκδόσεις Ψυχογιός, η συγγραφέας είχε την ευγενή καλοσύνη και μέγιστη προθυμία να απαντήσει στις ερωτήσεις μου σχετικά με το έργο της. Πρόκειται για ένα ερωτικό μυθιστόρημα με ιστορικές αναφορές που λαμβάνει χώρα στην Μικρά Ασία, στις αρχές του 20ού αιώνα. Από την πρώτη στιγμή που το διάβασα μέχρι και το συγκλονιστικό φινάλε, έμεινα μαγεμένη, και παρότι πέρασε αρκετός χρόνος από τη μέρα που το ολοκλήρωσα, συνεχίζει να αποτελεί κομμάτι της καρδιάς μου και της σκέψης μου. Σας προσκαλώ, λοιπόν, να το διαβάσετε και να το προτιμήσετε ανάμεσα στα αναγνώσματα του καλοκαιριού, γιατί η Γέρση και η ιστορία της είναι σαν τα παραμύθια της Χαλιμάς. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την συγγραφέα για τον χρόνο της, τις καίριες και πολύτιμες απαντήσεις της και της εύχομαι εγκάρδια καλή επιτυχία σε κάθε πόνημά της.

Αγαπητή κυρία Μαργαρίτη, προτού ξεκινήσω, νιώθω την ανάγκη να σας εκφράσω τα συγχαρητήριά μου για το νέο σας μυθιστόρημα «Γέρση Είσαι το κόκκινο στο αίμα μου», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Τα ιστορικά γεγονότα καταλαμβάνουν σημαντική έκταση του μυθιστορήματός σας. Κάποια απ' αυτά, όπως η γενοκτονία των Αρμενίων, η σφαγή στο Αϊδίνι και τα αμελέ ταμπουρού (τάγματα εργασίας) έβαψαν με μελανές σελίδες την ιστορία. Εσείς για να τα πραγματευτείτε, κάνατε ενδελεχή έρευνα για την εποχή;

Πρώτα πρώτα, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που διαβάσατε το βιβλίο και οι ερωτήσεις και τα σχόλιά σας είναι ουσιαστικά, με περιεχόμενο και όχι ξύλινα και τυποποιημένα. Όταν έγραφα τη «Γέρση» είχα κατά νου να περιγράψω την ιστορία της που σε πολλά σημεία είναι αληθινή. Φυσικά δεν ήταν δυνατό να αγνοήσω τα ιστορικά και κοινωνικοπολιτικά δρώμενα. Θα ήταν διαφορετική η εξέλιξη αν η Γέρση ζούσε σήμερα ή στον Μεσαίωνα. Τα ιστορικά γεγονότα απαιτούσαν την καταγραφή τους. Για τα αμελέ ταμπουρού ήξερα από τον παππού τον Νίκο γιατί είχε ζήσει αυτόν το εφιάλτη, και του θείου μου, του Κώστα Κοκκώνη, του είχαν βγάλει το μάτι με τη μύτη μιας ομπρέλας. Όμως έψαξα στις πηγές, διάβασα ιστορία – κυρίως για τη σφαγή στο Αϊδίνι-, συμβουλευτήκα γιατρούς –για το παλούκωμα-, και παρουσίασα κάποια λίγα στοιχεία για τα υπόλοιπα.

Για την σύνθεση του κεντρικού χαρακτήρα, της Γέρσης, από τι εμπνευστήκατε; Πρόκειται για ένα πρόσωπο υπαρκτό ή του δώσατε πνοή μέσα από την γραφή σας;

Η Γέρση γεννήθηκε το 1900. Ήταν μια πανέμορφη αρχοντοπούλα, ο Σελίμ και ο Γιώργης μπήκαν στη ζωή της και η ιστορία στο Γιοχάνεσμπουργκ είναι αληθινή μέχρι ενός σημείου. Από εκεί και πέρα χρειάστηκε η μυθιστορία για να γίνει το περιεχόμενο του βιβλίου πιο ελκυστικό.

Η φιλία κατέχει σημαντικό ρόλο στο έργο σας και δεν περιορίζεται σε ομόθησκους και ομοϊδεάτες. Τρανό παράδειγμα ο Γιώργης και ο Σελίμ, ένας Έλληνας και ένας Τούρκος, που «αντάλλαξαν» το αίμα τους και ορκίστηκαν αιώνια και αφειδώλευτη φιλία. Εσείς πιστεύετε πως μπορεί να υπάρξει αληθινή αγάπη και φιλία ανάμεσα σε δύο διαφορετικούς λαούς και πολιτισμούς;

Το πιστεύω απόλυτα. Οι εθνοπολιτιστικές διαφορές δεν πρέπει να είναι εμπόδιο. Οι γιαγιάδες μου, ο παππούς ο Νίκος άλλα και όλοι οι συγγενείς, ποτέ δεν είπαν κακό λόγο για τους Τούρκους φίλους και γείτονες. Αντίθετα, αναπολούσαν τις όμορφες στιγμές, τα κοινά γλέντια και τα αλισβερίσια. Στη σχέση του Γιώργη και του Σελίμ υπερέβαλα εσκεμμένα, ακριβώς για να προβάλω αυτή τη φιλία και να δείξω ότι ο έρωτας για την ίδια γυναίκα, αυτός και μόνο μπορεί να χωρίσει δυο φίλους. Έχω φίλους από το Μαρόκο, την Αίγυπτο, τη Γαλλία και την Ιταλία. Πρόσφατα απέκτησα μια φίλη που είναι Εβραία. Κουβεντιάζουμε, ανταλλάσσουμε σκέψεις και το χαιρόμαστε.

Η σκηνή στο χαμάμ είναι από τις αγαπημένες μου, γιατί δημιουργεί suspense στον αναγνώστη. Με τις αριστοτεχνικές περιγραφές νιώθεις πως είσαι παρών στα δρώμενα. Εσείς είχατε την ευκαιρία να επισκεφτείτε έναν τέτοιο χώρο από κοντά και αν ναι, τι συναισθήματα σας δημιούργησε;

Μεγάλωσα στη Νέα Ιωνία –Ποδαράδες το πάλοι ποτέ!- και εκεί είχαμε δύο χαμάμ. Πηγαίναμε κάθε Σάββατο ανελλιπώς ακολουθώντας πάντα το ίδιο τελετουργικό. Από την Παρασκευή οι γιαγιάδες ετοιμάζαν γλυκά του τασιού με μπόλικο σιρόπι. Μαζί παίρναμε βυσσινάδες και λεμονάδες σπιτικές. Όλα αυτά δεν ήταν τυχαία. Επειδή καθόμασταν με τις ώρες μέσα στο χαμάμ, όταν βγαίναμε από την αίθουσα των ατμών, τρώγαμε γλυκά και πίναμε αναψυκτικά ώστε να μην αφυδατωθούμε. Υπέροχες, ανεξίτηλες αναμνήσεις. Ήθελα να τις περάσω στο βιβλίο μου.

Ο έρωτας της Γέρσης και του Γιώργη περνά από πολλές δυσκολίες και δοκιμασίες. Τελικά οι υποχωρήσεις, η αμοιβαία κατανόηση, ο σεβασμός και η συγχώρεση είναι αρκετά για να εξελίξουν τη σχέση τους ή παγιδεύονται στη δίνη των εξελίξεων;

Δύσκολο να σας απαντήσω. Όλα είναι συναρτώμενα. Η Γέρση μεγάλωσε στα πούπουλα, πλενόταν μόνο στο ροδόνερο και δεν έπαιρνε αυτό από δω να το πάει εκεί. Όμως η αρχοντιά ήταν στο αίμα της. Παρόλα τα δεινά στα οποία την υπέβαλε η συννυφάδα της, οπλίστηκε με την αρχέγονη δύναμη της γενιάς της και δεν λιγοψύχησε. Και για τον τρόπο που αντέδρασε στην συμπεριφορά του άντρα της, δεν θα μπορούσε να κάνει αλλιώς. Ήταν Μικρασιάτισα, Σμυρνιά, και ήξερε πώς να φέρεται και πώς να παλεύει με τους δράκους. Γνωρίζω ζεγγάρια που διαλύσανε την οικογένεια για ψύλλου πήδημα, για εγωισμούς.

Όμως είπατε μια ουσιαστική λέξη: αμοιβαιότητα. Νομίζω ότι αυτό είναι το κλειδί μια σωστής σχέσης, όποια μορφή και αν έχει.

Στο έργο σας παρεμβάλλονται εμβόλιμες ιστορίες άλλων προσώπων, που επιβραδύνουν την εξέλιξη της ιστορίας της κεντρικής ηρωίδας. Για παράδειγμα, μεγάλη εντύπωση μου προξένησε η ιστορία της Βουντής και τα σκαμπανεβάσματα που όρισε η μοίρα για κείνη. Για τη σύνθεση αυτών των χαρακτήρων, των δευτεραγωνιστών της δράσης, από τι εμπνευστήκατε;

Οι εγκιβωτισμένες ιστορίες δεν μπήκαν για να επιβραδύνουν, αλλά για να καταλάβουμε τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Γιατί η Ειρηνούλα δέχτηκε να σκοτώσει ένα αγέννητο μωρό; Γιατί τα δυο κορίτσια, η Λερνά και η Αουρόρα, υπομένουν τον ευτελισμό του μαστιγώματος ενώ θα ήταν απόλυτα λογικό να μοιραστούν τα παιχνίδια της Γέρσης; Η μόνη αληθινή ιστορία είναι αυτή της Κατίνας, στη μόνη που της επέτρεψα να κρατήσει

το δικό της όνομα. Και μάλιστα είχα τη χαρά να την γνωρίσω. Η ιστορία της Βουντής με ξάφνιασε και μένα και μου άρεσε. Θα μπορούσε να σταθεί μόνη της σαν ένα ξεχωριστό μυθιστόρημα. Όσο για την έμπνευση... δεν γράφω ποτέ μόνη μου. Συν- γράφω, δηλαδή γράφω μαζί με «κάποιον», που σαν αέρας εν-πνέει ιδέες στην φαντασία μου. Πολλές φορές όταν γράφω, το ξαναδιαβάζω με αγωνία για να μάθω το τέλος του!

Στον καμβά της εποχής, εννοώντας την περίοδο έως και την μικρασιατική καταστροφή, επικρατούσαν οι ίντριγκες, οι δολοπλοκίες, οι εξωσυζυγικές σχέσεις αντρών και γυναικών, οι δολοφονίες και τα καλά κρυμμένα μυστικά. Πώς γίνεται όλα αυτά να συνυφαίνονται με την καθημερινή ζωή των ηρώων χωρίς να τους επηρεάζουν;

Οπωσδήποτε τους επηρεάζουν. Γνωρίζουμε τις συνέπειες των εξωσυζυγικών σχέσεων του Λάζαρου Πασαλή, της Βουντής. Δεν ξέρω αν αυτή θα ήταν η εξέλιξη στη ζωή της Γέρσης αν γεννιόταν χωρίς το βαρύ μυστικό, αν ο Γιώργης και ο Σελίμ αποκάλυπταν αμέσως ο ένας στον άλλον πως αγαπούσαν το ίδιο κορίτσι. Ο χρόνος θα λειτουργούσε διαφορετικά. Είμαστε οι συνέπειες των δικών μας πράξεων αλλά και των άλλων.

Στο μυθιστόρημά σας διαπιστώνουμε τα δεινά που επιφέρει ο πόλεμος στους ανθρώπους. Στον πόλεμο ο άνθρωπος παραμερίζει την λογική και την ευαισθησία και ωθείται από το ένστικτο της επιβίωσης που τον οδηγεί σε πράξεις απίστευτης ωμότητας και εκδικητικής μανίας. Εσείς με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι μπορεί να διασφαλιστεί η ειρήνη στη σύγχρονη εποχή;

Αλίμονο αν μπορούσα να απαντήσω... Πιστεύω ότι ο πόλεμος, ο κατά τον Ηρόδοτο «πατήρ πάντων», είναι μέσα στην ιδιοσυγκρασία του ανθρώπου. Ίσως και η κινητήριος δύναμη. Έβλεπα τις προάλλες μια ταινία που υποτίθεται ότι εξελισσόταν στο Λονδίνο το 1922. Οι άνθρωποι χαρούμενοι ασχολούντο μόνο με τα του οίκου τους. Αναρωτήθηκα πώς γίνεται να μην αναφέρεται ότι σε μια γη, όχι πολύ μακριά, μπήκε φωτιά και κάηκε ένας τρισχιλιόχρονος πολιτισμός. Και σκέπτομαι πως αν νοιαζόμαστε για τον Άνθρωπο, τότε μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματα χωρίς να ματώνουμε.

Το προσφυγικό ζήτημα είναι ένα φλέγον θέμα που ταλανίζει τον πλανήτη. Στο έργο σας ζωντανεύει στα μάτια μας η εικόνα των προσφύγων που συνωστίζονται στην προκυμαία της Σμύρνης προσπαθώντας να βρουν καταφύγιο. Τι θα συμβουλευάτε τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν περιφρονητικά τους πρόσφυγες;

Δεν ήθελα να αναφερθώ στην Καταστροφή και το πέρασα με ένα διαφορετικό – ελπίζω- τρόπο. Τα δρώμενα στην καρβουναποθήκη είναι αληθινά. Το μωρό που θάψανε στα κάρβουνα το έλεγαν Αργυρώ και σε μένα δώσανε το όνομά του. Φαίνεται πως η ιστορία επαναλαμβάνεται και δεν έχουμε διδαχτεί τίποτε. Ως λαός δείξαμε σήμερα την αλληλεγγύη που δεν δείξαμε στους «τουρκόσπορους». Όμως τα πράγματα δεν είναι μονόπλευρα. Πολλές φορές εξοργίζομαι με την αχαριστία των ανθρώπων που ευεργετούνται. Αν έχω το δικαίωμα της συμβουλής, θα πρότεινα, πέρα από την αγάπη προς τον κάθε αναξιοπαθόντα, σύνεση και κυρίως διάκριση.

Πόσο καιρό σας πήρε να σταχυολογήσετε τα αντιπροσωπευτικότερα δείγματα των αφηγήσεων, των ιστοριών, των παραμυθιών και των παροιμιών που συλλέξατε, ώστε να ολοκληρωθεί η συγγραφή του έργου σας; Ξεκίνησα να γράφω τη «Γέρση» το 1995 γοητευμένη από την συγκλονιστική της ιστορία. Αλλά σκόνταψα στην Ιστορία και άρχισα να ερευνώ. Διάβασα Χόρτον (φιλέλληνας) και Τόμπτε (τουρκόφιλος). Συνολικά περισσότερα από 400 βιβλία. Πολλοί, απίστευτα πολλοί άνθρωποι μου διηγήθηκαν ιστορίες. Όταν τελείωσα το βιβλίο ήταν πάνω από 1200 σελίδες! Αφαίρεσα τρία παραμύθια, πέντε εγκιβωτισμένες ιστορίες και συρρίκνωσα

πολλά γεγονότα. Κάποιος καλός φίλος μου είπε « Η Γέρση σου ασφυκτιά μέσα στον κορσέ που την έσφιξες»!

Κλείνοντας και, αφού σας ευχαριστήσω θερμά για την τιμή της παραχώρησης αυτής της συνέντευξης, θα ήθελα να σας ευχηθώ ολόψυχα καλή επιτυχία σε όλα σας τα βιβλία και ιδιαίτερα, στο νέο σας μυθιστόρημα «Γέρση, Είσαι το κόκκινο στο αίμα μου» και να σας ρωτήσω για τα άμεσα συγγραφικά σας σχέδια. Τι να περιμένουμε από εσάς στο μέλλον;

Πάντα μου αρέσει το «πάμε γι' άλλα»! Τώρα γράφω ένα αστυνομικό μυθιστόρημα με πολλή αγωνία, παράξενους θεατράλε φόνους, και ιδιόρρυθμη πλοκή. Παρόλο που γνωρίζω τον/ την δολοφόνο, αγωνιό να δω πώς θα τα καταφέρει και πώς ο αστυνομικός και η απίστευτη ομάδα του θα μπορέσουν να οδηγηθούν στη λύση του μυστηρίου. Επίσης έχω αφήσει στη μέση ένα εφηβικό μυθιστόρημα, με κάποιον που εξαφανίζεται μέσα από ένα κλειδωμένο δωμάτιο χωρίς σημεία εξόδου. Με πολλούς γρίφους, κώδικες που απαιτούν αποκωδικοποίηση, δυνατό μυστήριο και... μαγικά! Το έχω τάξει στους μαθητές μου. Μόλις ξεμπερδέψω με το αστυνομικό, ίσως το ολοκληρώσω!

Κυρία Αλεξοπούλου, πραγματικά σας ευχαριστώ για τις υπέροχες και εμπνευσμένες ερωτήσεις. Να είστε καλά και να προβάλετε τα βιβλία. Ίσως να είναι η ελπίδα.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ:

Ένας έρωτας παραμυθένιος το μυθιστόρημα αυτό, μπερδεμένος στις κλωστές της Ιστορίας, τότε που θέλησε να δοκιμάσει τις αντοχές της προδοσίας, τη δύναμη της φωτιάς.

Σαν τα παραμύθια της Χαλιμάς, οι ζωές μπερδεύονται με το καβουρντισμένο κύμινο και το πετιμέζι, Ρωμιοί και Τούρκοι, κιμπάρηδες και ραχατλήδες, ηγέτες ξιपाσμένοι, ανίκανοι, παθιασμένοι, αδιάφοροι. Ο χορός των ζειμπέκηδων, οι ατμοί του χαμάμ, τα προσκοπάκια στο Αϊδίνι, μυστικά και καταχωνιασμένες αμαρτίες, προδοσίες, φονικά, ένα γυμνό κορίτσι κρεμασμένο ανάποδα, ο Αχέροντας να καταπίνει φαντάρους, στην Αλμυρά Έρημο να ξεραίνονται οι κόκκινες μηλιές, οι ατμοί του χαμάμ να θολώνουν τις ζωγραφιές.

Η Γέρση μεγάλωσε στη Σμύρνη, αρχοντοπούλα αναντάμ μπαμπαντάμ, στη θωριά της σου κοβόταν η ανάσα. Περήφανη και ξιπασμένη, μαστίγωνε τις δούλες της μπας και τις κάνει φιλενάδες. Λουζόταν στο χαμάμ, όταν την είδαν ξαφνικά τα δυο καρντάσια, ο Γιώργης κι ο Σελίμ, κι ήρθε ο έρωτας να σπαράξει τη σάρκα, να ξεπαστρέψει, να μαγέψει.

«Τι είμαι για σένανε, Γιώργη Καραδάμογλου; Αυτό μόνο... πρέπει να ξέρω...»

Το άλογο χρεμέτισε χτυπώντας την οπλή του σε μια πέτρα που εξείχε, ο αμαξάς τράβηξε τα γκέμια. Ο Γιώργης έχωσε τα μάτια στα τσίνορά της, ζυγίστηκε πάνω τους, ισορρόπησε, κρεμάστηκε. Βούλιαξε στο υγρό βλέμμα, φοβήθηκε μη γίνει δάκρυ και τον πνίξει, τσούλησε στην κατηφόρα της μύτης να σωθεί, χώθηκε στα ρουθούνια να ρουφήξει την οσμή της. Στα χείλη παραδόθηκε. Τα λευκά της δόντια τον γεμίσανε πληγές καθώς θυμήθηκε τη νύχτα τους. Εδώ που φτάσανε, δεν είχε άλλη επιλογή. Έπρεπε να της πει την αλήθεια. Πήρε το χέρι της, έσκυψε κι απόθεσε στη φούχτα της ένα φιλί.

«Εσύ, ομορφιά μου, είσαι το κόκκινο στο αίμα μου...»

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡΓΥΡΟΥΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ:

Η **Αργυρώ Μαργαρίτη** γεννήθηκε στη Νέα Ιωνία. Μεγάλωσε σε μια προσφυγική γειτονιά, τότε που το παιχνίδι στους δρόμους ήταν τρόπος ζωής. Σπούδασε γαλλική και ελληνική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, έκανε μεταπτυχιακό στη Σορβόνη, παρακολούθησε μαθήματα γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο της Μπεςανσόν, ιστορία της τέχνης στο Γαλλικό Ινστιτούτο και συμμετείχε για δύο χρόνια στα διεθνή προγράμματα Lingua. Εργάστηκε ως εκπαιδευτικός στο Πειραματικό Λύκειο Αναβρύτων και τα τρία τελευταία χρόνια στο Ελληνικό Σχολείο των Βρυξελλών. Έχει εκδώσει πέντε βιβλία, έχει επιμεληθεί δύο ντοκιμαντέρ και έχει γράψει τηλεοπτικά σενάρια. Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί επίσης το μυθιστόρημά της VINSANTO. ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΤΗΣ ΛΑΒΑΣ.